การพัฒนารูปแบบการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด

DEVELOPMENT OF CONTINUING CARE MODEL FOR HEMORRHOIDECTOMY PATIENTS

โดย

นางเฉลิมขวัญ คล้ายมาลา

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY 華僑崇聖大學

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2550

วิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด Development of Continuing Care Model for Hemorrhoidectomy Patients
ชื่อนักศึกษา	นางเฉลิมขวัญ คล้ายมาลา
รหัสประจำตัว	474054
สาขาวิชา	การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
ปีการศึกษา	2550

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ตรวจสอบและอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550

_____ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

_____ ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์)

_____ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ)

_____ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.รัชนี นามจันทรา)

_____ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ โตสิงห์) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึ

วิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด

Development of Continuing Care Model for Hemorrhoidectomy Patients

ชื่อนักศึกษา นางเฉลิมขวัญ คล้ายมาลา

รหัสประจำตัว 474054

สาขาวิชา การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริการรักษาพยาบาล ปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย ตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด ระยะหลังผ่าตัดที่โรงพยาบาล และระยะหลังผ่าตัดที่บ้านจนมาตรวจต่อเนื่องที่โรงพยาบาล วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย และพัฒนารูปแบบการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด สถานที่ศึกษา คือ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ระเบียบวิธีการวิจัย คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน 1) ใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษาสภาพการณ์การบริการรักษาพยาบาล เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกตแบบมีและไม่มีส่วนร่วม 2) วิเคราะห์แนวทางการดูแลต่อเนื่องจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม 3) สังเคราะห์รูปแบบการดูแลต่อเนื่องและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้ให้บริการ จำนวน 9 ราย และผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด จำนวน 8 ราย ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สภาพการณ์การบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด พบว่า มีรูปแบบการดูแลต่อเนื่อง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบนอนก่อน 1 วัน และรูปแบบนอนโรงพยาบาลวันเดียว ส่วนปัญหาระบบบริการ พบปัญหาการประเมิน การเตรียมความพร้อม การให้ข้อมูลความรู้ และการสื่อสารในทุกระยะของระบบบริการ และปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย ระยะก่อนผ่าตัด พบปัญหาการไม่รู้ เรื่องโรคและการรักษา คุณภาพชีวิตไม่ดี การตัดสินใจมารักษา ไม่รู้เรื่องการผ่าตัด ระยะผ่าตัด พบปัญหากลัวเจ็บ และไม่สุขสบายจากนอนคว่ำ ระยะหลังผ่าตัดที่โรงพยาบาล พบปัญหาปวดแผล กลัว ปัสสาวะลำบาก ไม่รู้ถึงการดูแลตนเองหลังผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัดที่บ้านจนมาตรวจต่อเนื่องที่โรงพยาบาล พบปัญหาไม่มีความรู้ ไม่สะดวกสบาย กลัว และไม่ต้องการกลับมาเป็นอีก

2. แนวทางการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด เสนอ 10 แนวทาง ได้แก่ ระยะก่อนผ่าตัด 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการรับผู้ป่วยใหม่ 2) แนวทางการประเมินผู้ป่วยแรกรับ 3) แนวทางการเตรียมผู้ป่วยตรวจทวารหนัก 4) แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด 1 แนวทาง คือ 5) แนวทางการดูแลผู้ป่วยระหว่างผ่าตัด ระยะหลังผ่าตัดที่โรงพยาบาล 2 แนวทาง คือ 6) แนวทางการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัด 7) แนวทางการจำหน่ายผู้ป่วย ระยะหลังผ่าตัดที่บ้าน 1 แนวทาง คือ 8) แนวทางการติดตามต่อเนื่องที่บ้าน ระยะหลังผ่าตัดที่บ้านจนมาตรวจต่อเนื่องที่โรงพยาบาล 1 แนวทาง คือ 9) แนวทางการป้องกันการกลับเป็นซ้ำ และสำหรับทุกระยะ 1 แนวทาง คือ 10) แนวทางการสื่อสารข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด ที่ได้มี 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการดูแลต่อเนื่องแบบนอนโรงพยาบาลวันเดียว เน้นการจัดการโดยพยาบาลเจ้าของไข้ 2) รูปแบบการดูแลต่อเนื่องแบบนอนก่อน 1 วัน เน้นการจัดการโดยพยาบาลดูแลผู้ป่วยรายกรณีเป็นทีม และ 3) รูปแบบการดูแลต่อเนื่องแบบผู้ป่วยนอก เป็นรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้น เน้นการจัดการโดยพยาบาลผู้จัดการผู้ป่วย

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ การดูแลต่อเนื่อง ผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนัก การผ่าตัดริดสีดวงทวารหนัก

Thesis Title	Development of Continuing Care Model for Hemorrhoidectomy Patients
By	Mrs. Chalermkwan klaimala
Identification No.	474054
Degree	Master of Nursing Science Program (M.N.S.)
Major	Community Nurse Practitioner
Academic Year	2007

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the situation of healthcare service for hemorrhoidectomy patients, 2) to analyze the guidelines for solving and meeting the patients' problems and needs, and 3) to develop the continuing care model for the patients. The study was done at the King Chulalongkorn Memorial Hospital and investigated through the stage of pre-operative, intra-operative, post-operative, and follow-up. Participatory research was used as a research methodology and conducted through 3 phases. Firstly, the situation of healthcare service was investigated by qualitative method. Indepth interview, participatory observation and non-participatory observation were used in data collection process. Secondly, the guidelines for continuing care were analysed by using the data from the first phase as well as literature reviewed. Finally the continuing care model were synthesized. The participants of the study consisted of 9 healthcare providers and 8 clients who had received hemorrhoidectomy. The results of the study were :

1. The current healthcare service for hemorrhoidectomy patients has two models: Admitted Model and One Day Surgery Model. The problems of the healthcare service were found in all stages of health assessment, client's preparation for surgery, providing health education and information and communication. Pre-operative problems and needs were *don't know about the disease and treatment, poor quality of life, delay receiving treatment, don't know how to prepare self.* Intra-operative problems and needs were *fear, pain* and *discomfort.* Post-operative problems and needs were *pain, fear, dysuria, don't know how to care for self.* For the follow-up stage, the problems and needs were *don't know how to care for self, discomfort, fear,* and *don't want to be again.*

2. Ten guidelines for continuing care were proposed: four guidelines for pre-operative stage which are 1) Guideline for new patient, 2) Guideline for initial assessment, 3) Guideline for preparing rectal examination, 4) Guideline for pre-operative preparation; one guideline for intra-operative stage which is 5) Guideline for intra-operative care ; two guidelines for post-operative stage which are 6) Guideline for post-operative care, 7) Guideline for discharge; one guideline for post-operative at home which is 8) Guideline for continuing care at home; one guideline for follow-up stage which is 9) Guideline for recurrent prevention ; and one guideline for every stage which is 10) Guideline for efficiency communication.

3. Three continuing care models for hemorrhoidectomy patients were developed: 1) One Day Surgery Model managed by primary nurse, 2) Admitted Day Model managed by nursing care management team, and 3) Same Day Surgery managed by nurse case manager.

Keyword : Development of model, continuing care, hemorrhoidectomy patients

HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากคณะบุคคลต่อไปนี้ อาจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมตลอดทั้ง อาจารย์ ดร.รัชนี นามจันทรา รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ โตสิงห์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ให้การแนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างจริงจัง โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ทั้งใน และนอกเวลาราชการแก่ผู้วิจัย รวมตลอดทั้งให้คำปรึกษา ตรวจแก้ไข และเสนอแนะเพิ่มเติม ให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และพี่ ๆ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน รุ่น 1 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอต้นเสมอปลายตลอดการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ป่วยโรคริดสีดวงทวารหนักที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด แพทย์ และพยาบาล ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลสำเร็จลุล่วงด้วยดี รวมถึงเจ้าหน้าที่งานการพยาบาลผู้ป่วยนอก งานการพยาบาลผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยศัลยกรรม ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามทั้งหลายได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบิดา มารดา รวมทั้งครอบครัวที่เป็นกำลังใจ และขอบคุณเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดการศึกษา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่ได้เป็นแหล่งประสิทธิประสาทวิชาความรู้ และคุณธรรมแก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจักได้นำสิ่งเหล่านี้ไปปรับใช้ในหน้าที่การงาน และชีวิตประจำวัน ในสังคมอย่างมีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมืองสืบไป

เฉลิมขวัญ คล้ายมาลา